

Nr 43

Utlåtande i anledning av väckt motion om införande i arbetarskyddslagen av bestämmelser om minimitemperatur för arbetslokal.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 111, vilken behandlats av andra lagutskottet, har fru *Ryding m. fl.* yrkat »att riksdagen i skrivelse till regeringen måtte hemställa om förslag till sådan ändring av arbetarskyddslagen, som i denna motion förordas».

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet, i den ordning 46 § riksdagsordningen föreskriver, inhämtat yttranden från arbetarskyddsstyrelsen och statens institut för folkhälsan.

Gällande bestämmelser

I 7 § *arbetarskyddslagen* finns en allmän föreskrift för arbetsgivare att iakttaga allt som med hänsyn till arbetets natur och de förhållanden varunder arbetet bedrivs skäligen kan erfordras för att förebygga att arbetstagare ådrager sig ohälsa i arbetet. Lagens 10 § stadgar att arbetet skall äga rum i lämplig värme- och fuktighetsgrad. Enligt 22 § *arbetarskyddskungörelsen* skall det finnas tjänliga anordningar för detta ändamål, varvid skall beaktas om arbetet är lätt eller tungt eller om detsamma är rörligt eller utföres stillasittande eller stillastående. Uppvärmning bör, där så kan anses påkallat, ske även i arbetsskjul, förarhytter å motorfordon och liknande utrymmen. I 23 § stadgas, att vid arbete där arbetstagare under längre tid är utsatt för synnerlig kyla skall tillfredsställande skyddsåtgärder vidtagas, såframt ej dylika åtgärder är uteslutna av arbetets natur eller omständigheterna i övrigt. Utföres arbete regelbundet stillastående eller stillasittande skall vidtagas åtgärder till skydd mot kyla från golv.

På arbetsplats med minst fem anställda skall finnas skyddsombud. Vid arbetsställe, som sysselsätter minst femtio arbetstagare, skall finnas skyddskommitté bestående av företrädare för arbetsgivaren och skyddsombud. Skyddskommitté skall enligt 65 § *arbetarskyddskungörelsen* behandla och till arbetsgivaren ställa förslag beträffande bl. a. hälsofrågor

på arbetsplatsen. Skyddsombud kan enligt 64 § påkalla behandling av skyddsfrågor inför skyddskommittén. Ombud kan vidare göra framställning till arbetsgivaren om skyddsåtgärd. Arbetsgivaren har då att utan dröjsmål lämna besked. Beaktas ej en sålunda gjord framställning kan skyddsinspektörens ingripande påkallas. I arbetarskyddslagen 53 § stadgas rätt för yrkesinspektör att vid missförhållande förelägga arbetsgivare att rätta förhållandet. Efterkommes ej föreläggande, som får överklagas, kan följden bli böter eller fängelse.

Motionen

I motionen framhålles, att åtskilliga brister uppstår på arbetsplatserna till följd av dragiga och utkylda lokaler samt att åtskillig arbetstid går förlorad genom förkylningssjukdomar. Motionärerna ifrågasätter huruvida inte i arbetarskyddslagen borde angivas 18°C såsom normaltemperatur. I motionen föreslås vidare lagstiftning om att skyddsombud eller skyddskommittéer och företrädare för arbetsgivaren skulle gemensamt söka fastställa lämplig minimitemperatur för olika lokaler, varvid skyddsinspektionen skulle inkopplas som medlare, om parterna ej kom överens.

Remissyttrandena

Beträffande spørsmålet om *normaltemperatur* har *arbetarskyddsstyrelsen* framhållit, att temperaturen på en arbetsplats är beroende av bl. a. dennas storlek och läge, arbetets art och den framställda produkten. Styrelsen har vidare anfört:

Arbetarskyddsstyrelsen och tidigare riksförsäkringsanstalten i egenskap av yrkesinspektionens förutvarande chefsmyndighet har i några fall haft att pröva frågor om temperatur i arbetslokal. Sålunda föreskrev riksförsäkringsanstalten år 1942, då bränsleransonering gällde, för ett gjuteri att temperaturen i lokal, där arbete utfördes stillasittande eller stillastående, skulle uppgå till minst 16°C och i en annan lokal till minst 12°C. Arbetarskyddsstyrelsen har i ett fall uttalat, att uppvärmning av förråd för större gods och detaljer, där enbart arbete med in- och urlastning förekommer, icke skäligen kan påfordras. Förråd för mindre detaljer, vilka arbetstagarna stillastående har att packa upp, sortera o. s. v., har däremot ansetts böra vara försedda med erforderliga uppvärmningsanordningar. Vilken temperatur som bör hållas i dylika förråd har dock ej närmare angivits. Styrelsen har dessutom i ett fall uttalat sig om temperatur i bilverkstad. Härvid har styrelsen förklarat sig icke kunna generellt ange något bestämt gradtal, som icke får underskridas, då härpå inverkan förhållanden kan variera i olika verkstäder men att arbetet i bilverkstad får anses äga rum under gynnsamma förhållanden om temperaturen hålles vid omkring 16°C. Vid exceptionellt svåra väderleksförhållanden torde denna temperatur dock ej alltid kunna hållas. Styrelsen har i anslutning

härtill framhållit, att i de fall då arbetstagare under arbetet i bilverkstad har att sitta eller ligga under fordon, skall han till skydd mot bl. a. kyla från golv ha tillgång till lämplig pall, liggvagn eller matta.

Av ovanstående torde framgå, att det är förenat med stora svårigheter att ange en viss bestämd minimitemperatur för arbetslokaler, eftersom hänsyn kan behöva tagas till flera av de förhållanden som tidigare nämnts och dessa kan vara skiftande från fall till fall. Den av motionärerna föreslagna normaltemperaturen 18°C kan anses vara lämplig främst för arbetslokaler, där huvudsakligen stillasittande eller stillastående arbete förekommer och där den framställda produkten eller den hanterade varan ej kräver lägre eller möjligen högre temperatur. Ett införande i arbetarskyddslagen eller i arbetarskyddskungörelsen av en normaltemperatur av 18°C skulle således ha avseende på endast en del av alla de slag av arbetslokaler som förekommer. Tillämpningen av en bestämmelse om normaltemperatur skulle vidare komma att medföra stora tolkningssvårigheter, eftersom det i lagen knappast kunde specificeras för vilka arbetslokaler bestämmelserna vore avsedda att gälla.

Statens institut för folkhälsan har beträffande förslaget om normaltemperatur anfört:

Åtskilliga faktorer påverkar frågan om lämplig temperatur på arbetsplatserna. Icke blott graden av den fysiska aktivitet, arbetstagaren utvecklar, utan även den klädedräkt, arbetet kan påfordra, måste sålunda inverka på bedömningen. Vid vissa stillasittande arbeten, exempelvis kontorsarbete, kan 18°C vara för låg temperatur. För en hårt kroppsarbetande personal, framför allt om fukttäta skyddskläder användes, kan å andra sidan denna temperatur ofta medföra värmeproblem. På vissa arbetsplatser kan det av tekniska skäl vara omöjligt att åstadkomma lämplig temperatur, på andra kan exempelvis framställningsprocesser fordra en låg temperatur. Ett fastställande av 18°C som normaltemperatur skulle därför endast komma att gälla vissa arbetsplatser. Det torde knappast vara möjligt att i lagen ange, vilka platser denna temperatur skulle gälla. Styrelsen anser, att denna fråga med hänsyn till dess komplicerade natur bör bli föremål för en särskild utredning, vars mål bör vara att söka utröna tillfredsställande normal- resp. minimitemperatur för olika slag av arbetslokaler. Enligt styrelsens mening bör anvisningar på grundval av utredningsresultatet utfärdas av arbetarskyddsstyrelsen; däremot anser sig styrelsen f. n. icke beredd att tillstyrka införandet i lag eller kungörelse av bestämmelser om en »normaltemperatur» för arbetslokal.

Beträffande förslaget rörande ändring av *bestämmelserna om lokal skyddsverksamhet* har båda remissinstanserna, under hänvisning till att skyddsombud och skyddskommittéer redan har till uppgift att behandla problem rörande lämplig temperatur på arbetsplatsen, hävdatt att något tillägg i lagen ej är erforderligt.

Utskottet

I arbetarskyddslagen och arbetarskyddskungörelsen finns vissa generella bestämmelser som innebär, att i arbetslokaler skall hållas med hänsyn till arbetets art och övriga omständigheter lämplig värmegrad. Föreskrifter om bestämda temperaturförhållanden för olika lokaler saknas.

Förevarande motion syftar till att i arbetarskyddslagstiftningen skall, med hänsyn till svårigheterna att ge de gällande reglerna ett praktiskt innehåll, intagas en föreskrift om »normaltemperatur» bestämd till 18°C. I motionen föreslås dessutom införande av regler om att på varje arbetsplats skyddsombud eller skyddskommittén samt företrädare för arbetsgivaren gemensamt skall fastställa lämplig minimitemperatur för olika arbetslokaler, varvid skyddsinspektionen skall medla vid oenighet.

Det i motionen aktualiserade problemet om lämplig temperatur i arbetslokaler är beaktansvärt. Med hänsyn till de olikheter i skilda avseenden, som nödvändigtvis måste föreligga mellan olika arbetsplatser, anser utskottet dock inte införandet av en fixerad normaltemperatur vara en ändamålsenlig åtgärd. Det synes icke möjligt att ha regler av annan typ än de nuvarande, som anger vissa allmänna normer. Utskottet anser sig sålunda ej kunna biträda det i motionen framställda förslaget om viss normaltemperatur.

Beträffande det andra i motionen framställda förslaget om ändrade bestämmelser för den lokala skydssverksamheten synes, såsom arbetarskyddsstyrelsen och statens institut för folkhälsan påpekat i remissyttranden, de möjligheter till ingripande som den nuvarande lagstiftningen ger skyddsombud, skyddskommittéer och skyddsinspektörer vara tillräckliga, varför ändrade regler i det av motionärerna föreslagna avseendet ej torde erfordras.

Med hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion, II:111, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 april 1964

På andra lagutskottets vägnar:

JOHN R. ANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herr Axel Svensson, fru Carlqvist, herrar Kaijser, Lars Larsson, fru Nilsson, herrar Erik Filip Petersson och Axel Kristiansson;

från andra kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Odhe, Rimmersfors, fröken Wetterström, herr Bengtsson i Varberg, fru Eriksson i Ängelholm, fru Svensson och herr Gustavsson i Alvesta*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.